

MŰEMLÉKVÉDELEM

A MAGYAR MŰEMLÉKVÉDELEM FOLYÓIRATA
LV.évf. 2011 4.szám

Alapította: Gerő László

Szerkesztőbizottság: Alföldy Gábor, Bugár-Mészáros Károly, Deák Zoltán, Fülöp András, Granasztóiné Györffy Katalin, Harangi Anna, Káldi Gyula, Lampert Rózsa, Lővei Pál, Simon Mariann, Sisa József

Főszerkesztő: Valter Ilona

Szerkesztő: Bardoly István

Szerkesztőség: Kulturális Örökségvédelmi Hivatal, 1014 Budapest, Táncsics M. u. 1.
Telefon: 225-4889, e-mail: istvan.bardoly@koh.hu

Előfizetésben terjeszti az Építészeti Tájékoztatói Központ Kft. Előfizetési díj 2011. évre: 3900,- Ft
Példányonként megvásárolható az ÉTK Kft. könyvesboltjában (1074 Budapest, Hársfa u. 21.) és bizományosoknál
(VERANO Kft. könyvesbolt, FUGA, TERC Kft., Lira Könyvárúhá, Irók boltja). Egy szám ára: 680,- Ft

TARTALOM

<i>Greschik Gyula</i> : Minuszkulás vésetű kapuoszlop Lőcsén. A szöveg megfejtése és kiegészítése	225
<i>Gaythoffer-Kovács Gábor</i> : Egy freskó – két másolat. A nagyszebeni Kálvária-falkép és másolatai	228
<i>Zentai Tünde</i> : A hidasi templom emlékére	240
<i>Kádár József</i> : Két kép. A Miesbach-féle téglagyár Kőbányán – 1838	247
<i>Németh Péter</i> : Torma Pistával az „Éri-óvodá”-ban	252
<i>Bardoly István</i> : Könyöki József Nagyvázszyról – pótlás	257
MONUMENTA DEPERDITA	
<i>Somojay Selysette</i> : Gondolkodjunk az értékről!	259
KÖSZÖNTÉS	
<i>Mentényi Klára</i> : B. Benkhard Lilla köszöntése	271
B. Benkhard Lilla publikációinak bibliográfiája. (Összeállította: <i>Bardoly István</i>)	274
EMLÉKEZÉS	
<i>Széphegy László</i> : In memoriam Hóhn József (1952–2011)	276
KÖNYV	
Hajós György: <i>Építészek, mérnökök, építők</i> . Budapest, 2011. (<i>Sisa József</i>)	277
KONFERENCIA	
<i>Dobosyné Antal Anna</i> : Finnskogen 2010	279
ÉPÍTÉSZET ÉVFORDULÓK	
(Összeállította: <i>Ágostházi László</i>)	284

Lektorálta: Bardoly István, dr. Haris Andrea, Kerny Terézia, dr. Lővei Pál

A címlapon: Hidas, az egykori ref. templom bal oldali karzatának részlete. Csete Balázs festménye, 1930.
Budapest, Néprajzi Múzeum, ltsz.: R 1915

A KULTURÁLIS ÖRÖKSÉGVÉDELMI HIVATAL folyóirata

Felelős kiadó: dr. Tamási Judit elnök

A folyóirat a Kulturális Örökségvédelmi Hivatal megbízásából
az Építészeti Tájékoztatói Központ Kft. gondozásában készül

Felelős vezető: Mohr László ügyvezető igazgató

Kiadóvezető: Karácsony Tiborné. Kiadói szerkesztő: Ágoston Jánosné
1074 Budapest, Hársfa u. 21. Telefon: 342-77-34, e-mail: e.karacsony@ekkf.hu
Tipográfia: Wow Stúdió Kft. Nyomdai munkák: AduPrint Nyomdaipari Kft.

Azonossági szám: 18/2011

INDEX: 25 585 ISSN: 0541-2439

Megjelenését támogatta:

nka
Nemzeti Kulturális Alap

EGY FRESKÓ – KÉT MÁSOLAT

A nagyszebeni Kálvária-falkép és másolatai

Amikor Henszlmann Imre 1873-ban a Magyarországi Műemlékek Ideiglenes Bizottsága – 1881-től Műemlékek Országos Bizottsága (MOB) – rendes ülésén bemutatta Storno Ferenc (1821–1907) szebeni freskóról készült akvarellmásolatát, egyben kérte a bizottság engedélyét, hogy azt a bécsi világtárlaton kiállíthassa. Harminchárom évvel később Gróh István (1867–1936), amikor elkészítette ugyanennek a freskónak a másolatát, hasonló kérést terjesztett a MOB elé: kérvényezte, hogy a másolat a Szépművészeti Múzeumba kerülhessen.¹ A műemléki rajztárnál kétségtelenül előkelőbbnek ígérkezhetett az éppen felépült múzeum. A MOB javaslatára Trefort Ágoston miniszter megadta a hozzájárulást, a másolatot te-

hát már nem a MOB, hanem a Szépművészeti Múzeum vette leltárba. Alig több mint száz évvel Storno másolatának elkészülte után azonban, ha „adminisztratív” nem is, térben mégis közelebb került egymáshoz a két kópia: 1974-ben a Budavári Palotában kialakított Magyar Nemzeti Galériába került a Gróh-féle másolat, ahol a középkori magyarországi művészet emlékeit bemutató állandó kiállítás része napjainkig. 2010-ben, százöt évvel azután, hogy Gróh megfestette, nagy és a Stornóéhoz hasonlóan előkelő utazásra kérték a képet: 2010–2011-ben Brüggeben, a Groeningemuseumban állították ki, a *Van Eyck to Dürer. Early Netherlandish Painting & Central Europe 1430–1530* című kiállításon.² Funkcióját tehát ma is betölti Gróh István freskómásolata, ahogyan egykor Storno Ferencé is: az erdélyi művészet történetének ezt az európai viszonylatban is kimagasló emlékét a nagyközönség számára is hozzáférhetően reprezentálják.

A MOB iratai között kutatva kirajzolódtak e két másolat keletkezésének érdekes körülményei; közlésüket több szempontból is érdemesnek tartjuk. Egyrészt, mert ritka, hogy egy freskóról két másolatot is megrendeljen ugyanaz az intézmény. Másrészt, mert e másolatok jól nyomon követhető története fényt derít a korai műemlékvédelem dokumentációs módszereire, illetve azok fejlődésére, az igények alakulására.³ Mind ezen tények pedig egy kiemelkedően fontos, ám a művészettörténeti kutatás által gyanakvással vegyes óvatossággal mellőzött, sok szempontból valóban rejtélyes emlék megfektetéséhez vihetnek közelebb. (1. kép)

1872. május 17-én, a MOB rendkívüli ülésén Henszlmann Imrét megbízták, hogy a „házánkban található érdekesebb építészeti-szobrászati vagy festészeti részleteket Storno Ferenc által kidolgozandó másolatokban a bizottság számára igyekezzenek megszerezni.”⁴ E megbízatás alapja a Magyar Tudományos Akadémiának az Archaeologiai Bizottmány megalakítását célzó 1858-ban kiadott *Utasítása* volt. Itt az olvasható az első pontban,

1. Storno Ferenc: A nagyszebeni Kálvária-falkép másolata, 1872. Papír, akvarell, KÖH Tervtár, ltsz.: FM 403. Ágh András felvétele

